

KMETSKI LIST

Izhaja vsako sredo. Naročnina: letno 30 Din, polletno 15 Din, za inozemstvo letno 50 Din. Inserati po tarifi. Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Rokopisi se ne vračajo. Placa in toži se v Ljubljani. Uredništvo in uprava je v Ljubljani v Kolodvorski ul. št. 7. Telefon inter. št. 32-59. Račun pri poštni hranilnici št. 14.194.

Prvo - slovenski značaj

Prejeli smo dopis prijatelja, izobraženca z dežele, ki ga radi njegove mirne stvarnosti in tehtne važnosti objavljamo v celoti. Uredništvo.

Sicer nisem politik in tudi peresa ne znam kdo ve kaj spretno sukati, čitam pa rad, kadar le malo utegnem, in potlej razmišljam o tem.

Sem Slovenec in zato Jugoslovan, ki ne kričim za vsakim vogalom »živijo«, ampak čutim, mislim in govorim slovensko. In če me kdo zasuče tako ali tako, pa če me tudi postavi na glavo, sem Slovenec. Tak sem se rodil, tak živim in tak bom umrl.

Sem tudi kristjan. Kar sem od staršev prejel, sem ohranil. V narodnostnem in verskem čutu vidim dve važni sestavini svoje osebnosti, dve taki sestavini, ki jih ne bi mogel izmenjati ali odstraniti brez občutne škode za svoj lastni jaz, za duhovno podobo svoje osebnosti.

Kakor rečeno, nisem politik, vendar pa z zanimanjem prebiram tudi politične liste in spremljam kot opazovalec razvoj dogodkov. In te dni sem čital v »Domoljubu« navdušen klic po slovenskih knjigah za slovenske šole. Z obema rokama bi ga podpisal, toda zame kot Slovenca je ta zahteva tako preprosta in naravna, da je niti ne bi hotel postaviti kot zahtevo, ker se mi zdi

osnovna pravica

vsakega naroda, ki mu je v narodni državi ne sme in ne more nihče kratiti. Slovenci nismo narečje, nismo kolonija, ampak smo državni narod s svojo lastno narodno kulturo, s svojo narodno podobo, ki pa je hkratu neločljiv del jugoslovanske skupnosti po krvi in jeziku. Tako nam je zagotovljeno v ustavi. Če kdo ravna drugače, sam sebe tepta in ni vreden slovenskega imena!

Ne razumem pa »Domoljubovega« razburjenja, ki se polašča njegovega slovenskega srca, če najde kje v šolskih knjigah kaj povedanega o Srbih in Hrvatih. Naj bo že kakorkoli, jaz sem pač tak Slovenec in tak kristjan, da se mi zde krščanski Hrvatje in Srbi po krvi in veri mnogo bližji kakor pa afriški Zamorčki, azijski Kitajčki, ameriški Indijanci in kaj vem še kakšni rodovi širrom naše potrpežljive matere zemlje! Če torej lahko izhajajo na Slovenskem časopisi, knjige in brošure, ki naši mladini v ganljivih prizorih opisujejo življenje vseh teh daljnjih in nam po veri in krvi docela tujih rodov; če se cele legije vzgojiteljev trudijo, kako bi s sliko in besedo, s pesmijo in igro vcepile našim otrokom v srce zavest in občutek, da so tudi raznobarvni tujci naši bratje, potem res

ne razumem, kakšno ponižanje ali kakšna nevarnost preti slovenskemu narodu, če njegova mladina izve kaj več o Srbih in Hrvatih, kakor smo vedeli mi stari?!

Božja zahteva

Kaj vse smo v Avstriji morali vedeti o Nemcih! Koliko nališpanih laži so nam nasuli v duše samo o Habsburžanih! Kdo pod soncem se je takrat razburjal zaradi tega? »Domoljub« čisto nič. — In vendar smo Slovenci ostali — Slovenci. Če so šolske knjige slabe, če so pomanjkljive ali netočne, bi kazalo po mojih mislih tiste prijete za ušesa, ki so jih sestavljali, in pa tiste, ki so jih ocenjevali. To bi bilo pošteno in pravično.

Medtem pa, ko »Domoljub« v narodnostnem vprašanju kaže tolikšno občutljivost, je njegov dnevni borec »Slovenec« glasnik najširšega — internacionalizma, globljega in korenitejšega kakor ga poznajo socialisti, komunisti in kapitalisti skupaj. On namreč postavlja internacionalizem kot božjo zahtevo:

Največje krivoverstvo

»Bog je dal človeštvu svoje moralne zapovedi, ki so neodvisne od časa in prostora, od rase in kraja. Kakor božje solnce obseva brez razlike ves človeški rod, tako njegov zakon ne pozna ne predpavic ne izjem. Vladajoči in vladani, mogočni in slabi, bogatini in reveži so enako odvisni od njegove postave. Zato je največje krivoverstvo, govoriti o nacionalnem Bogu, o nacionalni religiji in nacionalni etiki.«

Te besede navaja »Slovenec« iz papeževе okrožnice proti nacionalizmu. Nadalje izvaja, da cerkev »vse narode združuje v božji resnici«, čeprav »nikakor ne taji velike vrednosti krvi, telesa, naroda, domovine in naravnih nacionalnih dobrin, ne taji naravne morale in nujnosti narodne diferenciacije v padlem stvarstvu —«

V padlem stvarstvu? Tako je torej po »Slovenčevem« mnenju narodnost nekaj drugi izvirni greh, kajti narodnostne razlike so nastale šele po padcu, ker bi sicer ne mogel član kar zapisati, da cerkev ne taji teh razlik »v padlem stvarstvu«! Pred padcem jih torej ni bilo in cerkev jih kljub priznavanju vendar izglaja, kažoč vsakemu posvetnemu vladstvu njegov »nadnaraven cilj in pomen v končno odrešenje človeka in človeštva —«

Narodnost — greh?

Ne morem si pomagati: Človek sem in zmožen misliti samo po človeško. Nikdar se nisem pečal z umetnostjo govorniške zvičnosti, ki zna vsako trditev podati tako, da v isti

sapi lahko z njo nekaj dokazuje in zanikuje. Tega torej ne znam in niti nočem znati, zato tudi čitam samo tako, kakor je zapisano. In po tem, kar sem omenil iz »Slovenca«, pomeni njegova trditev glede narodnosti — popolno internacionalo, postavljeno pod zaščito samega Boga.

Tu mi možgani odpovedujejo. Na eni strani — v »Slovenca« — vidim narodnost označeno kot greh, kot neko nujnost »padlega stvarstva«, torej kazen za greh, ali ne? Na drugi strani — v »Domoljubu« — pa tako visoko dvignjena narodna zastava. Kar poslušajte, prosim, kaj piše »Domoljub«:

»Morda ni noben narod na svetu razmehoma toliko žrtvoval za pravice svojega jezika v šoli kakor naš narod. Kakšno velikansko borbo so vodili veliki slovenski možje, z nadškofom Jegličem na čelu, da je naš jezik dobil pravico v srednjih šolah. Koliko dela in stroškov je bilo treba za prve slovenske učne knjige? Zalihog, ta boj za pravice našega jezika še danes ni končan, čeprav živimo že skoro dve desetletji v lastni narodni državi. Vedno bolj pogosto nam vsiljujejo šolske knjige, ki nikakor ne odgovarjajo zahtevam in potrebam slovenske šolske mladine.«

Kopje na dve plati

Kako se more tednik iste smeri boriti za nekaj, kar njegov dnevnik označuje le kot madež »padlega stvarstva«? Na vprašanje si ne bi vedel dati odgovora, če mi ne bi priskočil na pomoč sam »Domoljub«. Piše namreč:

»Posebno poglavje zase je vprašanje, kako presoja te knjige vprašanja, ki se tičejo nas katoličanov. — — — Morda so take knjige primerne za turške, židovske ali drugoverske učence —.

Aha, tukaj torej čevlji žuli?! Če bi v Beogradu sedeli katoliški Indijanci, Kitajci, Senegalci ali Culukafri, bi ne bilo nobene nevarnosti za nas, ker »božje solnce obseva brez razlike ves človeški rod«, ker pa so tam nekatoliki, čeprav kristjani po veri in Slovani po krvi, moramo poklicati na pomoč nujnost »padlega stvarstva« — slovensko narodnost!

Tako! Le dajmo šolarjem slovenske knjige, a dajmo jim tudi vsaj malo slovenskega ponosa, dajmo jim zavest, da v Jugoslaviji niti slovenstvo niti hrvatstvo niti srbstvo ni nujnost »padlega stvarstva«, ampak tri samonikle nacionalne sestavine, vznikle iz ene korenine in življenjsko povezane v skupnost, ki prav radi te vitalne povezanosti nikomur ne krati individualnosti!

Najvažnejše gospodarsko vprašanje Posavja

Z odlokom c. kr. namestništva za Štajersko od 21. februarja 1912, št. 10.223/9, je dobila TPD koncesijo za uporabljanje novozgrajene separacije v Trbovljah. Že takrat je kolavdacijska komisija ugotovila, da bo ta separacija kvarno vplivala na čistino Save, zlasti pa na ribolov, ker je postala Sava šele 900 metrov izpod Trbovelj zopet čista in brez barve. Da se škoda pri ribolovu kompenzira, sta si oba deželna odbora za Kranjsko in Štajersko pridržala, da bosta za račun TPD spuščala letno več stotisoč zlahtnih ribjih mladit v Savo, kakor so o tem poročale: *Landwirtschaftliche Mitteilungen* Štajerske Kmetijske družbe.

Od tega časa dalje, zlasti pa še med vojno, se je onečiščenje Save po TPD tako stopnjevalo, da je postalo res najvažnejše gospodarsko vprašanje, ker zadeva najširše sloje kmečkega in obrtnega prebivalstva od Zidanega mostu pa daleč preko Zagreba.

Že v avgustu 1913. leta se je pritožilo prebivalstvo obeh bregov Save na c. kr. deželno vlado v Ljubljani in namestnijo v Gradcu. Rešenje in nadaljnje pritožbe je preprečila vojna. Toda že ko po vojni so se leta 1921. pritožile občine Brežice, Krško in Sevnica na Pokrajinsko vlado v Ljubljani, da ogroža TPD gospodarske, zdravstvene in estetične interese celega Posavja z onečiščenjem Save. Pokrajinska vlada je izdala TPD pod št. 9705 od 20. dec. 1923 odlok in naročilo, da izpopolni čiščenje svojih odpadnih voda in prepreči nadalje onečiščenje Save. Toda TPD ni nič storila v tej smeri. Vслед ponovnih pritožb iz Posavja je izdal Veliki župan ljubljanske oblasti novo odločbo pod št. H-405/1 od 12. julija 1926, ki jo je tudi ministrstvo potrdilo, da mora tekom treh mesecev predložiti načrte za uspešne lovne in čistilne naprave v svojih separacijah, ker bo v nasprotnem primeru oblast oddala delo privatnemu podjetju. Tudi iz te moke ni bilo kraha in Sava je postajala iz leta v leto bolj umazana in črna. Ko so občine in prebivalstvo uvideli, da se TPD ne zmeni niti za gospodarske interese prebivalstva, niti za ogromno škodo, ki mu jo dela in celo ne za odločbe oblasti, je bil sklican za 24. junij 1930. leta v Brežice sestanek vseh občin, korporacij in društev od Zidanega mosta do Siska, na katerem sestanku je bil izvoljen odbor, ki naj vodi v prihodnje akcijo za skupne interese in sprejeta je bila spomenica, katero je posebna deputacija predala osebno gospodu banu v Ljubljani: Banska uprava je na to naročila Kmetijski kontrolni in poskusni postaji, da vzame poskusne vode iz Save, kar se je zgodilo 19. II. in 2. VII. 1931. na kar je Banska uprava v Ljubljani razpisala za 23. oktober 1931 ustno razpravo, na katero so bili povabljeni vsi zainteresirani iz dravske in savske banovine.

Koj v začetku razprave je zastopnik TPD obljubil, da bo TPD po Veliki noči 1932 dogotovila vse naprave, da bo voda dovoljna. Med razpravo je bilo tudi ugotovljeno, da ima TPD samo za Trbovlje koncesijo za spuščanje odpadnih vod v Savo, medtem ko je za Zagorje in Hrastnik nima. Zastopnik kmetijske poskusne in kontrole postaje je med razpravo izjavil, da je preje Sava zalivala in gnojila njive in travnike ob njej, sedaj pa jih s svojo nesnago uničuje. Tudi živina se odvraca od take vode, ribam pa je onemogočeno življenje v njej. (Sevnica je morala zgraditi vodovod, ki je stal 800.000 din.) Zastopnik hidrotehničnega odseka, tehničnega oddelka BU je izjavil: da je bila Sava 1. 1912. popol-

noma čista, sedaj pa je popolnoma neuporabna v kopalne svrhe. Zastopnik tujsko-prometnega referata pri oddelku za obrt itd. pri BU je izjavil: da tujski promet zahteva privlačnost, ako te ni, ni ne tujcev ne prometa. Pri današnjem stanju Save je tujski promet nemogoč. Trdi na osnovi kalkulacije, da izgubi Posavje od Zidanega mosta do Dobove na leto 18.000.000 din na prometu ali štiri in pol milijona dinarjev na čistem dobičku, napram stanju ko je bila Sava čista in tujski promet v teh krajih v teku. Radi tega imajo izgube tudi občine, banovina in država na davkih in na dokladah. Zastopnik tehničnega oddelka Banske uprave savske banovine je izjavil: da je bil 1. 1912. pesek in gramoz iz Save izvrstno sposoben in izključno poraben za gradbena dela, ker je bil čist, sedaj pa je pomešan s trboveljskim blatom in premogovnimi drobci in vsled tega neuporaben za gradbene svrhe. Sava je bila takrat že pri 900 metrih pod Trbovljami čista, sedaj pa je umazana še 120 kilometrov pod Zagrebom. Zastopnik mesta Zagreba je izjavil: da TPD s spuščanjem premogovnih odpadkov dviga dno Save ter s tem povečuje nevarnost poplave mestnih predelov v Zagrebu. Leta 1912. je bila Sava čista kot kristal, danes pa je že zagreško kopališče na Savi ogroženo, ker ga ljudje radi umazane vode le neradi obiskujejo. Takrat je bil tudi stavbeni material uporabljen, kar danes ni več. Zato kopljejo ob Savi globoke jame do peskovih in gramoznih naslag izpred 1. 1912., v katerih jamah se potem stverjajo močvirja, ki so legla komarjev in bolezni. Zastopnik Udruženja jugoslovanskih inženirjev in arhitektov sekcije v Zagrebu je izjavil: da se je nečistost Save od 1. 1912. ogromno povečala in da jo je treba odpraviti. Od 1. 1912. se je marsikaj fundamentalno spremenilo in da zato koncesija TPD za Trbovlje ni nepremakljiva. Standard življenja se je zelo dvignil in je zato potreba po čisti kopalni vodi in gradbenem materialu ogromna. Tako so se vrstile izjave za izjavo še naprej in vse v neprilog TPD ter s refrenom: godi se nam velikanska in sramotna škoda, ki jo je treba popraviti ali z očiščenjem Save po stanju 1. 1912. ali pa plačati v denarju.

Najbrže radi kontrole gornjih navedb je Banska uprava v Ljubljani razpisala komisionalne obravnave in razprave, ki so se vršile od 15. do 18. junija 1932 v Brežicah, v Mostecu-Rigoncih, v Cerkijah, v Krškem, v Rajhenburgu, na Blanci in v Sevnici, pri katerih so oblasti ugotovile: 1. da je tujski promet v Posavju radi onečiščenja Save po TPD skoro čisto prenehal, 2. da je bila Sava po kolavdacijskem zapisniku že 900 m pod Trbovljami čista in brez barve in da je občasno Sava še 60 km pod Zagrebom polna premogovnih drobcev, 3. da se je moglo 1. 1912. v Savi pri Krškem videti na dnu vsak kamen in da je danes to nemogoče, 4. da so radi nečiste Save vodnjaki ob njej motni, 5. da se je od 1. 1912. naprej poslabšal ribolov, 6. da Sava ob poplavih pušča za seboj premogovne drobce na kulturnih zemljiščih, s čimer se uničuje vsako rastlinstvo.

Po preteku 3 let in 8 mesecev je banska uprava v Ljubljani izdala na osnovi gornjih obravnav in razprav TPD nalog pod II. No. 2732/3 od 12. III. 1934, da mora v Trbovljah, Zagorju in Hrastniku zgraditi učinkovite naprave za čiščenje pralnih vod iz jam in separacije. Proti tej odločbi se je TPD pritožilo na ministrstvo za zgradbe, katero pa je pritožbo po 2 letih in 11 mesecih zavrnilo z od-

ločbo št. 46.762 od 20. jan. 1937. Sedaj je po večkratnem odlaganju končno le določeno, da mora TPD do 31. avgusta 1937 tem zahtevam ugoditi. Po sedanjih 25letnih izkustvih nas Posavci s TPD, pa zelo dvomimo, da se bo to tudi res zgodilo. In če bo TPD res te naprave zgradila, na kar je po zakonih, odločbah oblasti in obljubah tudi obvezana, prosimo že sedaj naše oblasti, naj se že v stavbenem dovoljenju, kakor tudi ob kolavdaciji predvidijo odškodninske sankcije v korist oškodovancev in sicer v vsakem primeru, če se je onečiščenje in škoda zgodila namerno ali nenamerno. Dolžnost TPD mora biti, da svoje naprave redno in skrbno nadzoruje in čisti, da ne bo potem zopet takih pritožb in izgovarjanj, kot je to bilo v čestih primerih v Rajhenburgu in na Laškem ob pritožbah prizadetih občin.

Častna in narodno-gospodarsko koristna bi bila iniciativa naših upravnih in državnih oblasti, da bi po strokovnjakih ugotovile vso škodo, ki nam jo je napravila TPD od 1. 1912. naprej in ki gre v svoto ogromnih milijonov. Saj že samo izpadek pri tujskem prometu v Posavju v povojnih letih znaša skoro 90 milijonov dinarjev. Kje so še vrednosti javnih naprav, ki so se morale radi po TPD onečiščeni Savi zgraditi, kje uničene kulture kmetov, kje izgube obrtnikov, kje vrednost uničenega ribolova, kje vrednost uničenega stavbenega materiala itd. In kje škoda, povzročena v Savski banovini. Če moramo mi jugoslovanski državljani spoštovati lastnino drugih in njih interese, zakaj naj ne bi imela TPD tudi iste dolžnosti, zlasti ko imamo mi napram državi še veliko drugih težkih obveznosti, ki jih TPD nima. Če pa se hoče dati TPD iz bogve kakih razlogov proste roke, potem pa si naj ona naše pravice odkupi, da bomo mogli zgraditi javne naprave, ki bodo sposobne nadomestiti izpadek, ki ga imamo z izgubo nekdanje naše prelepe, koristne in kot kristal čiste Save. To pa so predvsem kopališča, perišča, napajališča, vodovodi, regulacija, s katero se naj Savi prepreči prestopanje bregov, ribogojnice itd. Sta torej le dva izhoda, ali reparacija ali pa kompenzacija in o tem prosimo naša oblastva in TPD, naj razmišljajo, kaj in kako je bolje. Toda rdeča nit vseh teh razmišljanj mora biti in ostati, kako kriti in ščititi pravice nas državljanov in gospodarjev, ki smo obsojeni na delo in bivanje ob naši Savi, ki jo je TPD spremenila v kanal umazanije in sramote.

Prizadeti Posavci.

Hud udarec za vino-gradnike

Pred meseci so zborovali trgovci z žganjem in sklenili, da naj finančno ministrstvo prepove kmetovalcem prosto žganjekuho in da se naj vsi kolli zapečatijo.

Te dni je res izšla uredba finančnega ministrstva, glasom katere se od sedaj naprej sme kuhati žganje le 45% močno, iz vina pa 50 stopinj. Ta odredba pomeni hud udarec za vino-gradnike in za viničarje. Ako se kuha žganje iz tropinj, zlasti pa iz drož, tako žganje pri 45 stopinjah ni čisto, temveč je motno. Motnega žganja pa ni mogoče prodati. Tudi delavci ga ne marajo, ker so naši ljudje navajeni na čisto žganje. Tako žganje tudi nima prijetnega vonja in okusa, ker se nahaja v njem preveč »fuzelna«, ki je celo zdravju škodljiv.

Trgovci z žganjem sicer niso vsega dosegli, kar so zahtevali, toda uspeli so, da vinogradnik, ki je itak največji siromak, ne bo mogel prodati motnega žganja, niti ni misliti, da bi si mogel nabaviti dragega filterja.

Posebno so udarjeni viničarji, ki dobe od svojih gospodarjev tropine in so en del žganja prodajali in za izkupiček nabavili obleko.

† Josip Turk

V vrsto slovenskih mož, ki so kakor iz kremenja in dajejo s svojim značajem in delom vsej dobi svojski nadah, je zopet posegla neizprosna usoda s smrtno roko in nam iztrgala maršala naše gasilske vojske — Josipa Turka.

Kdo ni poznal pokojnikov, na zunanje nekoliko skorjaste, a notranje toliko plemenitejše in vedre osebnosti! Ne le v ožji domovini, ampak po vsej državi in še daleč onkraj mej, zlasti med brati Čehi, je bilo znano in spoštovano pokojnikovo ime.

Rodil se je 10. aprila 1865. leta kot sin posestnika in prevoznika v Ljubljani. Ze leta 1896. je prišel v ljubljanski občinski svet, kjer je potem vneto sodeloval več kot 40 let za napredek Ljubljane. Ze leta 1912. je postal meščan ljubljanski, ob 70 letnici pa častni meščan. Bil je od 10. novembra 1925 do 7. oktobra 1926 tudi gerent ljubljanski, nato pa od novembra 1927 do marca 1928 ljubljanski podžupan.

Zvesto je bil pokojnik ves čas svojega življenja vdan sokolski ideji. Da ima Sokol v Ljubljani svoj lepi Tabor, se mora pač v prvi vrsti zahvaliti pokojnemu Josipu Turku. On ni ostajal samo pri navdušenih besedah, ampak je v prvi vrsti poznal dejanje!

Neizbrisno pa ostané Turkovo ime v zgodovini slovenskega gasilstva. Dolgih 50 let je služil plemeniti gasilski ideji z besedo in dejanjem. Tu je delal kakor mravlja, dramil, bodril in organiziral. Ze pred 37 leti je pri prostovoljnem gasilskem društvu v Ljubljani po silni borbi, iz katere je odšel kot zmagovalček, uvedel kot poveljnik slovensko poveljevanje. S pokojnim Barletom je ustanovil gasilsko zvezo in bil njen prvi načelnik. Odtlej je bil vedno vodilni mož gasilstva. Kot tak je tudi z vso dušo doživel Jugoslavijo in s srcem doumel velike naloge novega časa. Ko je bila l. 1933. ustanovljena Jugoslovanska gasilska zveza za vso državo, je bil pokojnik njen prvi podstarosta, že leto za tem pa je postal njen starešina, a je to odgovorno mesto zaradi bolezni po 6 mesecih odložil, ostal pa je voditelj gasilske zajednice za dravsko banovino.

Ob tolikšni delavnosti in požrtvovalnosti je le naravno, da so ga štela premnoga domača in tuja gasilska društva med svoje častne člane. Njegova prsa so bila polna odlikovanj.

Poleg tolikšnega dela za gasilstvo ni pokojni Turk prezrl drugih naših važnih panog in ustanov. Obrtniško društvo, Ciril-Metodova družba, Rdeči križ, Lovsko društvo in cela vrsta pomembnih naših organizacij je štela pokojnika med svoje sodelavce, pobornike in podpornike. Tako se je na tem kremenitem slovenskem in jugoslovanskem človeku do kraja izpolnila želja pesnika Simona Gregorčiča: »Kar more, to mož je storiti dolžan!«

Z našimi zaslužnimi in priznanimi konjereji Francem Zupančičem iz Rakovnika in Lovrom Petovarjem in drugimi je vodil dolgo vrsto let, da cela desetletja, konjerejsko društvo in se udeleževal konjskih premovanj in dirk širom Slovenije.

Pok. Josip Turk je bil več let predsednik ljubljanske kmetijske podružnice in je v tem času razvila podružnica najživahnejše delovanje.

Semenski oves,

grahorico, domačo in nemško deteljo, razna travna semena; dalje umetna gnojila, kakor rudninski superfosfat, kalijevo sol i. dr. ima stalno v zalogi po najnižjih cenah

»EKONOM«, osrednja gospodarska zadruga, Ljubljana, Kolodvorska ul. 7

S takim svojim delovanjem si je pok. Josip Turk pridobil tudi med našim naprednim kmetiskim narodom veliko priljubljenost, spoštovanje in prijateljstvo.

Saj ga ni v Sloveniji skoro kraja, kjer ne bi bil pok. Josip Turk znan in kjer ne bi karkoli dobrega storil.

Posebno spoštovanje »Kmetijske list« pa vzbuja markantna pojača pok. Josipa Turka zato, ker je on izšel iz vrst na videz tistih naših

malih ljudi, ki narodu največ dajejo, če so pravi možje na pravem mestu.

Kakor sta bila pok. Kregar in Jernej Ložar tipična predstavnika obrtnega stanu in malega človeka pa vendarle stebra in najuspešnejša agitatorja klerikalne stranke, tako je nosil pok. Josip Turk vso težo agitacije malega človeka in obrtnega stanu v tedanji Ljubljani za takratno narodno napredno stranko.

In kakor so se imeli v prvi vrsti zahvaliti za uspehe v beli Ljubljani Ložarju in Kregarju razni šušteršiči, Kreki in drugi, tako so morali biti hvaležni Graseliji, Tavčarji in Hribarji pok. očetu Turku in njegovim tovarišem.

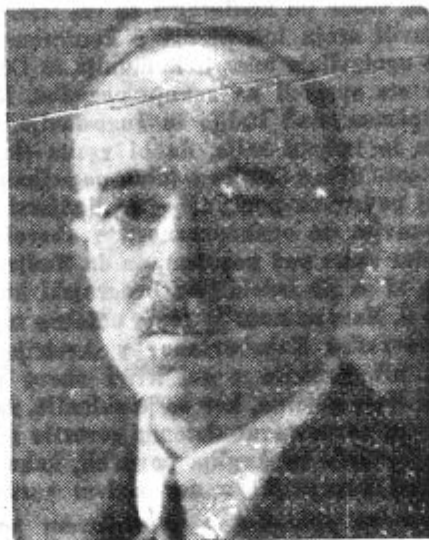
In kakor so iz teh vrst prihajali vedno naši najboljši možje, tako smo prepričani, da bo tudi v bodočnosti naš narod v teh vrstah našel poglavitne podpornike in zagovornike, ki jih v tej težki dobi posebno potrebuje.

Josip Turk je storil to v polni meri. Kako se domovina tega zaveda, je pokazal pokojnikov pogreb, Turkova poslednja in najveličastnejša zmaga. Od blizu in daleč so prihitali gasilci, da spremijo svojega vodjo na zadnji poti! Zastopniki vojske, banovine, mesta in nešteti družtev, organizacij in korporacij so se poklonili pepelu velikega pokojnika. Z v srce segajočimi govori so se poslavljali od njega in na desetisoče ljudstva je v spoštljivem molku tvorilo špalir po ulicah, koder se je pomikal žalni sprevod. Tako odhaja v večni mir samo zmagovalček. In Josip Turk, borec in tvorec je zmagal kot socialno globoko čuteč človek, kot narodnjak, gasilec ognja in razdorov, kot Slovenec in Jugoslovčan. Ta zmaga ostané na njegovem grobu spomenik, ki bo kazal mlademu rodu pravo pot, spomenik, ki ga ne razje niti zloba niti čas. Slava spominu Josipa Turka! Zalujočim svojem izražamo toplo sožalje!

Doma in drugod

Predsednik dr. Edvard Beneš v Jugoslaviji

Takoj po konferenci Male antante v Beogradu je 5. t. m. obiskal našo državo predsednik republike Češkoslovaške dr. Edvard Beneš. Njegov prihod se je razvil v sijajno potrdilo jugo-

slovansko-češkoslovaške vzajemnosti, zavezništva in pobratimstva. Vsa pot od meje do prestolice je bila en sam navdušen klic zvestobe do slovanske zavezniške republike in mirno lahko rečemo, da naš Beograd doslej še nikogar ni sprejel s tolikšno prisrčnostjo in navdušenjem kakor češkoslovaškega državnega predsednika dr. Beneša.

Prezidenta dr. Beneša, ki je dopotoval skupno s svojo soprogo, je najprej pozdravil knez namestnik Pavle s kneginjo Olgo, za njim pa oba kraljeva namestnika dr. Stanković in dr. Petrović. Vso pot od postaje do starega dvora, kjer za čas obiska biva predsednik dr. Beneš, je silna

množica neprestano vzklikala Češkoslovaški, dr. Benešu, kralju in jugoslovansko-češkoslovaškemu zavezništvu. To je bil glasen, svoboden izraz narodove volje in narodovega čustvovanja. Te sijajne manifestacije nam pa pričajo, da zavezništvo s Češkoslovaško ni samo diplomatsko-politična poteza, ampak želja in zahteva vsega naroda.

Pri večerji na dvoru je knez namestnik v zdravici predsedniku dr. Benešu naglasil, da se bo tesno sodelovanje držav Male antante nadaljevalo tudi v bodočnosti. Benešev obisk je poročilo iskrenega bratstva in prijateljstva med Češkoslovaško in Jugoslavijo. Obe državi sta

Zunanji minister češkoslovaške republike dr. Kamil Krofta, ki se je udeležil konference Male antante v Beogradu

prežeti želje miru in prijateljskega sodelovanja z vsemi narodi, zato se bo njuno sodelovanje za dosego teh plemenitih ciljev le še stopnjevalo.

V svojem odgovoru je dr. Beneš med drugim dejal: »Jugoslavija, Romunija in Češkoslovaška niso nikoli delale česa drugega kakor samo to, da bi svoj lastni interes mogle istovetiti s splošnim interesom Evrope. Najnovejši sklepi stalnega sveta Male antante, ki je šele te dni zasedal v Beogradu, tudi to pot to dokazujejo. Ti sklepi delajo vsak naš komentar odveč in prav tako tudi potrebo, da bi vnovič poudarili popolno soglasje politike naših držav in naših vzajemnih ciljev.

Ko delam nekakšno bilanco vzajemne politike naših dveh držav v zadnjih 18 letih, se moram spomniti zlasti nešteti podvigov vašega velikega kralja Aleksandra. Mnogo mi je do tega, da mu izkažem iskreno in vdano spoštovanje za sodelovanje in prijateljstvo, ki me je z njim zmerom počastilo, in spoštovanje vse naše domovine, ki ga bo zmerom ohranila v vdanem in ganjenju polnem spominu.

O Češkoslovaški moram dodati, da bo z vsemi svojimi silami nadaljevala politiko miru in mednarodnega sodelovanja tudi v letih, ki prihajajo, v duhu Društva narodov in tistih tradicij, ki ste jih tako jasno poudarili. Ostala bo zvesta vam in Romuniji, zvesta vsem svojim prijateljem, in bo poskušala, da razvije svoje sodelovanje z vsemi svojimi sosedi.«

Kaj se godi po svetu

Naš pravkar sklenjen sporazum z Italijo je vzbudil v različnih delih svetovnega tiska kaj različne glasove. Poleg takih, ki ga odobravajo, ni manjkalo niti drugačnih, ki so videli v njem oddaljitve Jugoslavije od francoske politične zamisli in s tem od Društva narodov, pa seveda tudi oslabitev Male antante in približanje k nemško-italijanski zamisli o ureditvi vprašanj v srednji Evropi in na Balkanu. Spričo tako različnega gledanja je svet s toliko večjo pozornostjo pričakoval

konference Male antante

v Beogradu. Konferenca, ki sta se je poleg našega udeležila tudi češkoslovaški zunanji minister K. Krofta in romunski zunanji minister V. Antonescu, se je pričela dne 1. aprila in je trajala dva dni.

Po konferenci je bilo 2. aprila izdano uradno poročilo (komunike), ki naglašja, da se je mednarodni položaj nekoliko popravil in je najhujša doba že minila. Ugotovljena je bila enotnost stališča vseh treh držav Male antante glede vseh važnih vprašanj mednarodne politike. Poročilo nadalje naglašja, da je ostala Mala antanta zvesta svojim načelom ter Društvu narodov in onih držav, ki zastopajo načela, na katerih to društvo temelji. Politika držav Male antante sloni na ideji mednarodnega sodelovanja, čigar osnova je njih zvesto prijateljstvo, zapечатeno z zavezniškimi obveznostmi in organizacijskim paktom. Iskreno prijateljstvo, enakost stališč in interesov delata iz Male antante čvrsto skupnost. Zveze, ki združujejo tri države s prijateljskimi državami, posebno z državami Balkanske zveze in s Francijo, ki je dala zadnje čase nove dokaze svojega prijateljstva, določajo točno okvir, v katerem so tri države pripravljene razširiti in nadaljevati svoje politične in gospodarske zveze z drugimi državami, v prvi vrsti z vsemi svojimi sosedi. Spravljivi duh, ki vodi Malo antanto že od njené ustanovitve, se pa ne sme smatrati za znamenje slabosti, kajti prav tako kakor v preteklosti ostane zmerom, zavedajoč se svojih dolžnosti in moči, ki jo predstavlja, pripravljena braniti brez obotavljanja svoje koristi in pravice.

Nato govori poročilo o načinu zagotovitve varnosti in se izraža proti ideološkemu mednarodnemu spopadu. Mala antanta odklanja pristop k eni ali drugi izmed obeh front, ki bi

Jugoslovanski zadrugarji na Bolgarskem

Predstavniki jugoslovanskih zadrugnih zvez so prispeli v ponedeljek v Sofijo, kjer so bili nadvse pripravljeni sprejeti od bolgarskih zadrugnikov. Naši zadrugarji so se udeležili kongresa bolgarske zadrugne zveze.

Združena opozicija

V nedeljo so se sestali v stanovanju Ljube Davidovića šefi beograjske združene opozicije. Sestanko pa je prisostvoval tudi dr. Branko Čubrilo, zemljoradniški voditelj iz Banje Luke. Dr. Čubrilo je bil nedavno pooblaščen od dr. Vl. Mačka, da posreduje med Beogradom in Zagrebom in naj poskuša obnoviti zveze in razgovore med obema opozicijskima skupinama.

Dr. Čubrilo je na sestanku poročal o razmerah v Bosni in o razgovorih, ki jih je imel z dr. Vl. Mačkom.

Sredi aprila se bo vršila ponovna konferenca beograjske združene opozicije, ki ji bo prisostvoval tudi Aca Stanojević.

Delavska zbornica brez predsednika

Ministrstvo za socialno politiko je razrešilo predsednika slovenske Delavske zbornice g. Sedeja in šest članov uprave, ker so uslužbenci javnih ali poljavnih ustanov.

morda utegnile nastati (namreč fašistična in komunistična).

Glede Španije zastopa Mala antanta dosledno načelo nevmešavanja, sporazum med Jugoslavijo in Bolgarijo ter Jugoslavijo in Italijo pa je konferenca z zadovoljstvom sprejela na znanje. Novi dogovori nikakor ne posegajo v obveznosti, ki družijo države Male antante.

Med mnogimi glasovi o poteku konference Male antante v Beogradu in vsebini ter uspehu razgovorov nas utegne vsekakor najbolj zanimati

francosko mnenje.

Saj je Jugoslavija vsa leta svojega obstoja politično v tesnem sodelovanju s Francijo.

Že na večer po konferenci so vsi francoski listi objavili svoja tolmačenja o konferenci. V glavnem ugotavljajo tole: 1. Romunija in Češkoslovaška sta sprejeli na znanje pogodbo, ki je bila podpisana med Italijo in Jugoslavijo. Obe vladi sta le izrazili željo, da bi vsaka članica Male antante drugo članico o takih pogodbah prej bolj podrobno poučila. — 2. Madjarski se prizna pravica do enakopravnosti v oboroževanju, vendar samo pod pogojem, da da Madjarska varščine, ki so jih izdelali na beograjski konferenci. — 3. Mala antanta se zopet odločno zoperstavlja povratku Habsburžanov v Avstrijo. — 4. Ni se nič govorilo o razširitvi obvez med državami Male antante, ker se je sklenilo, da se bo o novem varnostnem sistemu govorilo tedaj, ko bosta Francija in Anglija povedali, kako misli načeti pogajanja za nov sistem varnosti.

Francoska ponudba o kolektivnem paktu med Francijo in Malo antanto je bila torej odklonjena.

V Španiji

sta obe stranki poživili svojo borbenost. Nacionalisti baje z uspehom prodirajo proti Bilbao, republikanci pa proti Burgosu in Cordobi. Približali so se že na 40 kilometrov glavnemu stanu generala Mole. V zadnjem času so imeli nacionalisti po poročilih republikancev nad 2000 mrtvih.

Po nekaterih poročilih so izbruhnili v predelih, ki so v oblasti generala Franca, in celo v njegovi vojski sami — upori in nemiri. V Malagi so neki odkrili veliko vojaško zaroto in so bili uporniški vodje takoj postreljeni.

V Estremaduri in Andaluziji so izbruhnili kmetijski upori, ki dobivajo značaj četniške vojne. Kmetom se je pridružilo mnogo nemških in drugih prostovoljcev.

Po raznih drugih krajih so se poskušali upreti tudi nenemški prostovoljci. V okolici Malage jih je bilo postreljenih 50, za njimi pa še 21 orožniških prostovoljcev. V Tetuanu je bilo ustreljenih 30 nenemških inozemskih vojakov in oficirjev.

Tako krvava je torej žetev boja, ki naj odloči za dolgo dobo usodo španskega kmeta in delovnega človeka ter s tem usodo španskega naroda in države.

Protikmetška politika Nemčije

Kapitalizem pomeni zadnje pribežališče napačne in bolne izkoriščevalne ureditve sedanje človeške družbe, v kateri brez zaščite in stvarnih pravic žive delovni sloji od delavca do kmeta in danes tudi uslužbenstva. Najtrdnjša opora tega izkoriščevalnega družabnega reda je povsod, ki ga vodijo po večini slabi duhovniki, ne pa vera. Zato vidimo povsod tam po svetu, kjer vladata fašizem in klerikalizem skupaj, ali pa vsak zase nad zaslužnjenimi narodi, skrajno bedo, pomanjkanje, brezposelnost, brezpravnost in zatiranje delavskega in kmetškega ljudstva. V takih državah vidimo popolno nerazumevanje kmetijskih in delavskih potreb. Pa ne samo to. Tamkaj je vedno kmetijski človek delovna žival, ki ga je treba izkoristiti do poslednjega diha in do poslednje srage. Uporablja pa človeško silo le v toliko, v kolikor jo še ne more zamenjati s cenejšim železnim strojem. Odvišek naroda požene na cesto, označava ga za puntarja, da ga na ta način lahko preganja in zapira po mili volji.

V Nemčiji so te dni uvedli nov red za kmetstvo. Merilo za presojo vrednosti kmetstva so pridelki zemljišč. Strokovnjaki so izračunali, koliko mora dajati zemlja vsake kmetije raznih pridelkov. Na vsaki kmetiji bo postavljena posebna kontrolna deska z označbo, koliko pridelkov mora dati dotično posestvo. Ako kmetija ne bo dala predpisanih pridelkov, jo bodo kmetu preprosto odvzeli in izročili drugemu.

Nagrade iz kraljevega fonda

Uprava kr. fonda je razpisala večje število nagrad za društva, poedince in pa privatne ustanove, ki so si pridobile posebne zasluge za prosvetitev ljudstva v zadnjih petih letih, bodisi v gospodarskem, kulturnem ali kakem drugem pogledu — za ureditev vasi v zdravstvenem, gospodarskem ali splošno-kulturnem pogledu, za širjenje praktičnega znanja med ljudstvom in njegovega uporabljanja v gospodarstvu in raznih panogah, kot: za ureditev vzornih posestev, sadjarstva, živinoreje itd., za predelavo poljedelskih in živinorejskih proizvodov, prireditve gospodinjstkih in gospodarskih tečajev — pa tudi za viteško in športno napredovanje vseh slojev ljudstva itd. — Nagrade znašajo od 2.500 do 25.000 din. Kdor želi prejeti nagrado, mora navesti, kje in pod kakimi okolištnimi je deloval. Označiti mora zlasti, kaj je stvarno storil na terenu samem. Te navedbe naj po možnosti potkrepi s službenimi potrdili. Delo se ne bo ocenjevalo samo po obsegu in trajnosti doseženega uspeha, temveč tudi po okolištnih, pod katerimi so bili uspehi doseženi. — Prijave za nagrado z vsemi podatki je treba poslati Upravi kr. fonda do 15. aprila 1937. Dodelitev nagrad bo razglašena 8. junija 1937.

Kmetje, obrtniki in podeželski delavci! Zahtevajte v vsakem gostilniškem tokatu, kamor zahajate in dajete zaslužka, „Kmetški list“!

Kmetje, zapomnite si in ne pozabite nikdar!

Da je »Kmetški list« edini tednik v Sloveniji, ki ga izdajajo že 19 let kmetje sami.

Da je »Kmetški list« vsakemu kmetu in sploh podeželskemu človeku potreben kakor vsakdanji kruh.

Da je »Kmetški list« za kmeta najbolj informativen list, katerega bi mogla imeti vsaka zavedna kmetška hiša.

Da je »Kmetški list« najcenejši tednik, saj stane naročnina za vsak mesec samo Din 250, ali celoletno 30 Din.

Ako se zavedaš, da si kmet, pa še nisi naročen na »Kmetški list«, popravi to pogreško in naroči si ga takoj!

Ravna pot k čistoči—ali žalosten konec Pepčka Zmazka

Kmetška mladina

Sv. Bolfenk pri Središču

Na velikonočni ponedeljek popoldne je naše Društvo kmetških fantov in deklet v šoli priredilo Gubčevo proslavo. Vkljub izredno slabemu vremenu, ki je onemogočilo obisk iz daljne okolice, so vendar bližnji prijatelji našega kmetškega gibanja dobro zasedli dvorano. Izvedba je bila sledeča: podpredsednik tov. Franc Mlinarič je otvoril proslavo in pozdravil goste, nakar je tov. Branko Kolarič deklamiral: »Boj pri Brežicah«, predsednik tov. Joško Tomažič je govoril o zgodovini kmetških uporov in mučeniški smrti prvoborcev za »staro pravdo« in pravice kmeta tlačana Matija Gubca, tov. Janko Rozman je recitiral: »Pred cesarjem«, nato je pa društveni dramski odsek izvajal žaloigro »Užitkarji«. Po igri je tov. Vida Zdravčeva deklamirala »Kronanje v Zagrebu«, a za konec je moški zbor »Lipe« zapel kmetško himno »Zeleni prapori«. Vsa izvedba je bila zadovoljivo podana, nekatere točke celo prav dobro, tako tudi igra, pri kateri je sodelovalo več novincev, ki so se, kakor prav vsi igralci, dobro potrudili in izkazali. Gledalci so navdušeno dajali priznanje našim fantom in dekletom, ki iz lastnega povoda popolnoma samostojno kljub mnogim oviram pridno delujejo na prosvetnem in kulturnem polju! Naj bi našli mnogo posnemalcev po vseh naših vaseh!

Št. Pavel pri Preboldu

Preteklo soboto, 5. aprila, in nedeljo, 4. aprila, je gasilska četa Kaplja vas vprizorila v Zadrugnem domu v St. Pavlu dr. Jože Vošnjakovo tragedijo v petih dejanjih »Lepo Vido«. Četudi je igra prikrojena oni dobi, v kateri so razni bogataški (grofovski) sinovi brezvestno upropastili mlada in poštena dekleta, je še sedaj učinkovita. Režiser Ludvik Verk je tudi tokrat pokazal, da ima pri razdelitvi vlog dokaj srečno roko. To se je zlasti pokazalo pri Vidi (Ahačev) in njenem očetu Martinu Sodji (Privšek) kot pri Gadoli (Cokanovi). Tudi Andrej Kogoj (Skok), trgovec v pomorskem mestu, je bil primeren, akoravno sila energičen, ki pri svojih uspešnih trgovskih poslih ni utegnil, da bi se do dobrega pogleda in na pravem kraju zgrabil strto Vidino srce. Zato je pa Vida polagala vse nade na lahkoživega grofovega sina Alberta (Goropevšek), ki pa za to vlogo ni bil tako zelo posrečen, a tudi dober. Omemba vredna in vse pohvale deležna je bila tudi Kogojeva mati (Čedetova). Tudi manjše vloge so prišle do za-

željenega izraza. — Obisk je bil obakrat precejšen, samo škoda, da zlasti mlajši obiskovalci za žaloigro nimajo tolikšnega razumevanja kot za veseligr. Morda je k temu pripomogla tudi godba med odmori. Že večkrat grajana ralomarnost nekaterih posetnikov iger, ki pridejo mnogo prekasno in preko določenega pričetka na igro, je bila tudi sedaj zelo opazljiva. Če je pri igralcih red, naj bo tudi pri obiskovalcih in bi to v bodoče lahko tudi v neki meri pripomoglo do še večjega uspeha te ali one dramske prireditve.

Št. Pavel pri Preboldu

V nedeljo 11. aprila ob pol 10. dop. bo v društvenem prostoru gostilne F. Vedenika 5. redni občni zbor Društva kmetških fantov in deklet z običajnim dnevnim redom. Na občnem zboru bo poročal tudi pododborov delegat tov. F. Kronovšek. — Člani in članice, udeležite se svojega občnega zbora v čimvečjem številu.

Šmarnogorska okoliška društva

Kfd imajo v nedeljo 11. t. m. svoj letni skupni izlet na Šmarno gor.

Ker je bil zlet že dvakrat napovedan in vselej preložen, opozarjamo, da se v nedeljo nepreklicno vrši. Zbirališče je — nedeljo od 10. do 11. ure na severni strani cerkve. Tovariši in tovarišice, pridite v velikem številu!

Št. Vid nad Ljubljano

Naše Društvo kmetških fantov in deklet ima svoj redni letni občni zbor v nedeljo 11. t. m. ob 9. dopoldne v dvorani gostilne pri Kratkiju.

Dopisi

Št. Janž na Dolenjskem

Dne 2. aprila t. l. se je vršila pri sreskem sodišču v Radečah zanimiva kazenska razprava. Dne 18. oktobra 1936, teden dni pred občinskimi volitvami v naši občini, se je vršil pri nas volilni shod JRZ, na katerem je kot glavni govornik nastopil g. dr. Anton Milavec, predsednik Pokojninskega zavoda za nameščence v Ljubljani. Govornik je ostro kritiziral delo prejšnjega občinskega odbora, zlasti pa je napadal g. Ivana Majcena. Slednji je vložil tožbo radi razžaljenja časti in klevete. Za večji del iznešenih klevet in žaljivk je bil g. dr. Milavec deležen blagodate amnestije in se je sedaj vršila razprava pred sreskim sodiščem samo radi ene točke, ki ne spada pod amnestijo. Sodišče je spoznalo obtoženega dr. Milaveca krivega prestopka zoper čast ter ga obsodilo na din 420 — denarno kazni, ki se v slučaju neizterljivosti izpremeni v kazen 7 dni zopora, ter na plačilo vseh stroškov. Obsojeni dr. Milavec si je pridržal dnevni rok za premislek glede eventualnega priziva.

Devet grobov

Iz Tržiča nam pišejo:

Presunljiva nesreča, ki je zadela naš kraj s tako tragično smrtjo devetih mladih življenj, je sprožila povsod vprašanje, kdo je kriv teh deveterih prezgodnjih grobov?

V vsej žalosti, ki nas z ožje prizadetimi vred pretresa, moramo dati tudi razumu besedo, da vsaj za bodoče, kolikor je to sploh človeško mogoče, preprečimo in v naprej onemogočimo take nezgode. Zavoljo tega pa moramo reči: Mladina naj le bo ognjevit, naj bo navdušena. To je njena pravica! Dolžnost zrelih ljudi pa je, da ta žar mladine nadzirajo, ga pravilno usmerjajo in po potrebi tudi krote. Če vidim koga dirjati v prepad, se vendar ne bom zadovoljil s tem, da mu rečem: »V prepad drviš, toda jaz odklanjam odgovornost za tvojo smrt!«

Nasprotno! Če vidim, da se ne ustavi, ga bom prijel in ga tudi magari s silo in proti njegovi volji odvrnil od pogubne poti. Kajti življenje je vendar več vredno kakor trenutna kaprica in več kakor navdušenje za trenutne lavorike.

To je mnenje vsakega pametnega in razsodnega človeka! To mnenje mora po našem naziranju biti tudi vodilno načelo za raziskovanje vseh vzrokov in okoliščin, ki so dovele do usodne nesreče. Prezgodnji grobovi, žalost potrlih in obupanih svojcev mladih žrtev — in tudi čut pravičnosti nam narekuje to dolžnost. Kar se je zgodilo, tega ni več mogoče popraviti, ne bi pa bilo prav, da bi se odgovornost odvalila z nekaj solzavimi frazami. Stvar je preveč resna, nesreča je prehuda in zato zahteva pojasnila.

Proti izdaji Dalmatinove biblije

V zvezi z našimi pomisli o početkih slovenske knjige in moze, ki so jo ustvarjali, bo naše čitatelje zanimalo tudi tole:

Znana založba Umetniška propaganda je napovedala, da bo na novo izdala Dalmatinovo biblijo, prvo sv. pismo v slovenskem jeziku. Jurij Dalmatin, ki je biblijo izdal, je bil protestant, po predpisih katoliške cerkve pa smejo verniki imeti in čitati le Biblije, ki so izdane z odobrenjem katoliških cerkvenih oblasti. Zato »Slovenec« svari pred izdajo Dalmatinove biblije, ker bi to knjigo katoličan smel imeti v svoji knjižnici samo, če bo posebej dobil dovoljenje.

Po mnenju »Slovenca« je nova izdaja Dalmatinove biblije tudi nepotrebna, kajti »kot čtivo za katoličana ni: za znanstvenika kol jezikovna posebnost zaradi spremenjenega teksta izgubi svoj pomen; glede vsebine pa bi veljala izdaja še manj ko nič, zakaj znanost ima danes neprimerno globlje poglede v pravi izvirni tekst sv. pisma.«

Duh se torej ni spremenil, čeprav je minilo nekaj sto let izza prve izdaje slovenske biblije.

Mlatič

Mecina so ujeli

V glasilu »Katoliškega tiskovnega društva« v ljubljanskem »Slovenec« — za katerega pisavo živ krst nima poguma prevzeti odgovornosti — čitamo za napredno in nacionalno opozicijo jako razveseljeno ugotovitev. V uvodnem članku »Naše učiteljsko vprašanje«, ki je pisan v polemičnem tonu z opozicijo, pa tudi z onimi člani JRZ, ki so v parlamentu trdili, da ima Slovenija preveč šol in preveč učiteljstva, drugod pa da primanjkuje obojega — trdi uvodničar, da je bilo v Sloveniji od 1. decembra 1936 pa do 1. marca 1937 izpraznjenih 23 mest, nastavljen pa samo dva učitelja. Tudi »Slovenec« je to debelo podčrtal. Navzlic temu ne vem, če je to resnično. Kajti je dejal g. minister prosvete senatorju Puelju v finančnem odboru z ozirom na članek »Prokletstvo centralizma«, da »ovo ne stoji«. Toda če se »Slovenec« s to žalostno činjenico sam baha, zakaj mu tokrat tako izjemoma od pravila ne bi verjeli? Torej na 23 praznih mest v Sloveniji samo dva nova učitelja. To je res jako žalostno! In že smo mislili, da bo — seveda z debelimi črkami — zapisano, da je tega kriva celokupna opozicija ali pa vsaj JNS. Tu pa smo se enkrat urezali. »Slovenec« je našel pravo mrcino in ta nesrečna mrcina se zove — centralizem. Ne več tisti framazoni, velikosrbski, brezbožni, turški in korupcijski centralizem, ki je strašil po glasilih »Katoliškega tiskovnega društva« vselej, kadar niso bili v vladi, v dobi do 6. januarja, ko je bil »lajbek odkopan«, kakor je dejal takrat dr. Maček. Ta sedanji centralizem je drugače dober, udomačen, krotak, tako rekoč je iz roke in naše dobro verno ljudstvo mu mirne duše ploska v — Beogradu. Doma v slovenskem prosu pa naj le octane za strašilo, kajti je modrost v naših pregovorih: čez sedem let vse prav pride. Če bi ne bilo teh pregovorov, pa bi ga »Slovenec« uvodničarji — laj lahko fentali na vse veke, pravimo sedaj, ko jim ta strašna mrcina tako poslušno leži v naročju in daje celo mleko, sladko sveže in dvojno mastno mleko.

Trebelna pri Mokronogu

V zadnjem času se pisec »Domoljuba« ponovno oglašja in napada trebelske opozicionalce, zlasti pa še bivšega dolgoletnega župana Klemenčiča Franca, ki je vodil županske posle nad 12 let in mu kljub strogi reviziji od strani kraljevske banske uprave ne morejo očitati za časa njegovega poslovanja nikakih nedostatkov. Dopisnik ve mnogo povedati z opozicijskega vrta, o svojem osatu med vrtnicami pa zelo molči.

Med drugimi je pozabil pisec »Domoljuba« povedati, kdo je vršil pritisk na volilce, ali gospodje od JRZ ali opozicija. Gospod župnik, kot

predstavnik trebelske župnije, je šel sam stalno na agitacijo, poklical pa je tudi g. kaplana, mežnarja in organista, tako da so bili vsi cerkveni uslužbenci pri agitaciji za občinske volitve stalno zaposleni. Ali je bila tako zelo veta v nevarnosti?

Tudi občinska uprava je bila do skrajnosti alarmirana za agitacijo. Šli so g. predsednik sam, občinska tajnica, občinski sluga, mrtvooglednik, gestar, razen občinske babice in konjača, ki sta bila od agitacije izvzeta. Kljub temu, da je imela tajnica bolezenski dopust, a za

agitacijo je bila sposobna, če ne drugače, so jo peljali z vozom.

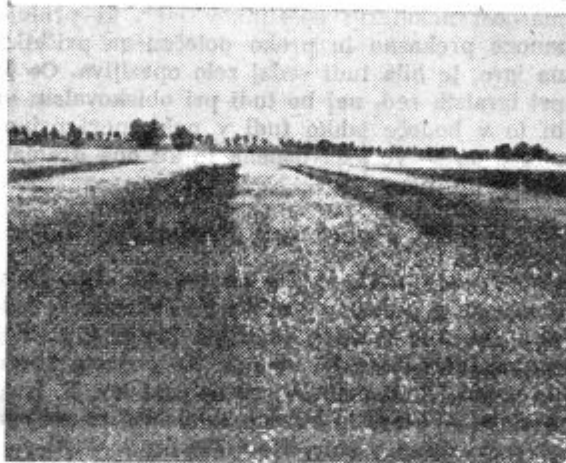
V »Domoljubu« se poroča, da Klemenčičeva lista ni dobila nobenega glasu, res je. Ali zakaj? Zato, ker ima za seboj že nad 12 let županovanja in se za enkrat odpočije in pripravi za nove volitve. Vi pa pokažite, kaj znate, saj po Vašem delu Vas bomo Trebeljani sodili. Če pa dopisnik »Domoljuba« hoče še kaj več, bomo objavili stvari, ki ne bodo posebno častne. Lahko pa povabimo na Trebelno tudi mlatiča, ki bo kaj hitro pomiril živce vsem, ki so nervozni.

Uničujte plevel v žitnem polju!

Zagotovite si dobro žetev

Od vsega plevela v žitnem polju je divja repica v ovsu najbolj nadležna plevel. V nekaterih krajih se je divja repica že tako razbohotila, da so kmetovalci prestali s setvijo ovsa. In vendar je oves zelo potrebna krepka hrana za mlado živino. Še posebno neobhodno potreben pa je oves v gospodarstvu, kjer se vzgajajo konji.

Divja repica in gorčica povzročata veliko škodo žitnemu polju s tem, da krade žitu hrano, vlago in svetlobo, zasenči žitne bilke

in jih sčasoma preraste in zaduši. Zato ne smemo čakati z uničevanjem plevela do takrat, ko nas opozori s svojim belim cvetjem, da se nahaja v žitnem polju! Divjo repico moramo zatreti v zgodnji mladosti, ko razvije 2—4 lističa. Takrat potrosimo žitno polje, predvsem ovsišče, z neoljenim apnenim dušikom, 100 kg na 1. kat. jutro. Apneni dušik moramo trositi na rosnato žito. Izbrati moramo takšen dan, da bo lep in solnčen. Neoljeni apneni dušik osmoli plevel, ko pade na rosnate, vodoravno ležeče in kosmate lističe divje repice.

Če nato prisije solnce in greje celi dan, se osmojeni plevel posuši.

Neoljeni apneni dušik ne škoduje žitu. Žitne bilke stojijo pokonci in apneni-dušični prašek zdrkne iz bilk, ki so prevlečene z vosčeno kožico. Žitna polja sicer porumenijo, če jih potrosimo z neoljenim apnenim dušikom, toda najdalje v 14 dneh zopet bujno zazeleno, ko pride apneni dušik do učinka. Vsled tega ima neoljeni apneni dušik poleg svojstva uničevanja plevela in razkuževanja tal obenem tudi gnojilno vrednost.

Pri dvigajočih se cenah pšenice se izplača pokloniti posevom največjo pozornost. Očistiti jih moramo plevela in dodati jim manjkajočo hrano za bujno rast, za trdoto vlati in za prinos težkega in zdravega zrna.

Na lahki zemlji potrosimo po ozimnem žitu 100 kg nitrofoskala-III na 1. kat. jutro. Nitrofoskal-III vsebuje 4 % dušika, 10 % fosforne kisline, 4 % kalija in 33 % apna v onem razmerju, kot je za rast žitaric najpotrebnejše. Na težji zemlji pa potrosimo poseve na 1. kat. jutro s 100 kg nitrofosfa, ki vsebuje 4 % dušika in 12 % fosforne kisline. V težki pšenični zemlji je namreč za rast žita dovolj

kalija. Zato gnojimo žita, ki so zasejana na težki zemlji samo z nitrofosom.

Sedaj je še čas, da ojačimo ozimna žita in si zasiguramo bogato žetev.

Za jara žita pa moramo gnojiti njivo še pred setvijo. Na surovo brazdo raztrosimo gnojilo in ga zabranamo. Če je pa njiva polna divje repice, potem moramo trositi po zelenem posevu (ovsu) neoljeni apneni dušik takrat, ko razvije divja repica 2 do 4 lista.

Ing. T.

O banovinskih trošarinah

»Službene novine« so objavile pred kratkim novi državni proračun za proračunsko l. 1937/38. ter hkratu tudi novi finančni zakon. Poleg tega so objavile tudi uredbo o banovinskih trošarinah, ki jo je izdal finančni minister na osnovi § 23. finančnega zakona.

Banovine ne smejo po tej uredbi pobirati nobene trošarine ali kakršne koli druge dajatve na premog, električni tok in nafto (kolikor služijo kot pogonska sredstva odnosno kot surovine za proizvodnjo dobrin), na motorna vozila vseh vrst, na sečnjo lesa in na kalcijev karbid (ki služi v tovarnah karbida za izdelavo kemičnih preparatov) in na razsvetljavo v rudnikih.

Drugi člen navaja predmete, za katere se mora plačevati skupna banovinska trošarina. Od električnih žarnic in svetilk na plamen se bo pobirala skupna banovinska trošarina v višini 20 odstotkov državne trošarine.

Dohodki od skupnih banovinskih trošarin se bodo stekali v fond skupnih banovinskih trošarin pri Državni hipotekarni banki. Vsaka dva meseca bo finančno ministrstvo razdelilo iz tega fonda vsa nabrana sredstva med banovine sorazmerno s številom njihovega prebivalstva, kakor je bilo to število ugotovljeno po poslednjem ljudskem štetju.

Domači dogodki

× **Vitan.** Tukajšnja prostovoljna gasilska četa vljudno sporoča, da priredi v nedeljo, dne 27. junija na Vitanu veliko tombolo ter prosi razna okoliška društva, da to upoštevajo in ta dan ne prirejajo svojih prireditev. Ta dan vsi na našo tombolo, kjer ne bo manjkalo lepih dobrotov, srečnih kart in prijetne zabave.

× **Sv. Bollenk na Kogu.** V nedeljo, dne 11. aprila po rani maži predava v tukajšnji šoli o »živinoreji in mlekarstvu« kmetijski svetnik g. Josip Sušič iz Ptuja.

× **Uničujoči plameni.** V Bosni je v zadnjih dneh izbruhnilo v 15 vaseh — 35 požarov. Ogenj je popolnoma uničil 16 kmetijskih domačij in večje število gospodarskih poslopij. Škoda je velika, prebivalstvo pa jo zaradi splošne svoje revščine še toliko huje občuti.

× **V trenutku duševne zmedenosti** je dal v Gresovčaku življenju slovo 55 letni viničar Ivan Halec. Obesil se je v viničarji Mirka Šumaka za tram.

Nad 10.000 vlagateljev
štejemo v svoj delokrog.

Od 3—5%

Vam obrestujemo prihranke, ki jih naložite pri nas.

Kratkoročna posojila

dajemo pod ugodnimi pogoji.

Za vse naše obveznosti

jamči z vsem premoženjem in davčno močjo Dravske banovine.

DRAVSKA BANOVINA
LJUBLJANA

× Cene za železo se višajo. Železarski kartel je sklenil povišati cene železa za 40 par pri kilogramu. Tudi cene žice in žeblice se bodo povišale za 20 par na kilogram, tako da bo znašalo skupno povišanje v resnici — 64 par na kilogram železa!

× Za 175 tisoč dinarjev kolkov je izginilo v šumski direkciji v Sarajevu. Tatvine sta osumljena dva bivša uradnika te direkcije.

× Mlada je hotela s sveta 16letna trgovska vajenka Antonija Cvilkovič, ki je te dni v Zagrebu skočila pod tramvaj. Težko ranjeno obupanko so prepeljali v bolnico, nihče pa ne ve, iz kakšnega vzroka se je odločila za tak usoden korak.

× Ležišča premoga so odkrili na planini Čemernici blizu Banja Luke. Strokovnjaki pravijo, da je premog zelo dober, a plasti so debele od 4 do 10 metrov.

† Frank Sakser

Tam v prijaznem Št. Vidu nad Ljubljano je v visoki starosti za vedno zatisnil oči Frank Sakser, znan širom vse Slovenije, zlasti pa našim rojakom v Ameriki. Pokojni se je bil v Ljubljani izučil tiskarske obrti in je v Ameriki, kamor se je bil izselil, odlično uveljavil svoje sposobnosti. Ustanovil je lastno banko in tiskarno, v kateri je začel pred 45 leti izhajati ameri-

Od 5. — 9. maja 1937

Vratislavski velesejem s trgom poljedelskih strojev Velesejem za jugovzhod!

Nemška razstava obsega: Poljedelske stroje in orodje — Poljedelske obratne naprave — Gnojila — Splošno strojegradbo — Silotvorne naprave — Orodje in stroje za orodje — Transportna sredstva — Osebnosti in tovorne avtomobile — Zdravstvene naprave in naprave zoper nevarnost ognja — Elektrotehniko — Stavbarstvo in stavbeni material — Tehnične potrebščine — Hišno in kuhinjsko opremo — Pisarniške potrebščine

Kmetijska razstava — Velika razstava plemenske živine in konj

Jugovzhodne evropske države in Poljska nudijo na razstavi surovine in agrarne proizvode

Informacije o voznih ugodnostih dajo vse potovalne pisarne, o poslovnih možnostih neposredno „Breslauer Messe- und Ausstellungsgesellschaft, Breslau 16, Messegelände“

ški »Glas naroda«, ki še danes zavzema ugledno mesto med ameriškimi slovenskimi časniki. Pokojnik je tudi darežljivo skrbel za siromašne rojake v stari domovini. Samo leta 1926. je daroval za slovenske poplavlence 200 tisoč din! Naš »Rdeči križ« ga je zato odlikoval z najvišjim odlikovanjem — velikim križcem. — Pred leti je pokojnik izročil vsa svoja podjetja v Ameriki svojemu sinu, sam pa se je vrnil v domovino in se s svojo sestro naselil v Št. Vidu nad Ljubljano. Pokojnika ohrani ves narod v častnem in hvaležnem spominu.

× Nove takse so stopile s 1. aprilom v veljavo po novem finančnem zakonu, in sicer za prošnje 10 Din, za priloge 4 Din, za pritožbe proti odlokom administrativnih oblasti 30 Din, za oglase v listih v mestih do 40.000 prebivalcev 75 odstot. manj, v mestih od 40 do 80.000 prebivalcev pa 50 odstot. manj kakor doslej, za pogodbe o vzdrževanju 1 odstot., za dovoljenja za javne radijske prireditve največ 1 Din za vsak dan prireditve.

× Nove cigarete »Hercegovina« pridejo v kratkem v promet in se bodo prodajale po 30 para komad.

× Uboj zaradi — najemnine. V Čupriji je imel trgovec Ljubo Brzaković v najemu trgovski lokal v hiši trgovca Aleksandra Kociča. Ker ni mogel plačevati najemnine, mu je Kocič prostore odpovedal in ga prišel terjat. Tedaj je Brzaković potegnil samokres in trikrat ustrelil, a Kocič je obležal — mrtel.

× Nekaj novega zaslužka se obeta delovnim rokam v Borecih, kjer prične obratovati opekarna, ki je last radgonske občine. Opekarna zadnjih 8 let ni obratovala, sedaj pa bo v njej zaposlenih okrog 100 delavcev.

× Smrtna kosa. V Črnomlju je umrl trgovec in posestnik ter vneč zadružni delavec g. Avgust Kunc. Blag mu spomin, žalujočim naše sožalje!

× Glavna kmetijska nabavljalna zadruga v Beogradu je imela pretekli teden svoj redni letni občni zbor. Iz poslovnega poročila posnemamo, da je število nabavljalnih zadrug v Srbiji naraslo v zadnjih 7 letih od 806 na 1558. Samo v lanskem letu je bilo na novo osnovanih 145, dočim je bilo izbrisanih samo 11 zadrug. Od 1558 nabavljalnih zadrug, članic pri Glavni zvezi kmetijskih zadrug, je bilo pri Glavni nabavljalni zadrugi včlanjenih 1133, t. j. nad 72%. Nabavljalna zadruga je nabavila v zadnjem poslovnem letu za preko 37 milijonov din blaga. Svoja velika skladišča ima v Pirotu, Nišu, Sabeu, Zajecarju in Jagodini.

× Smrtna nesreča. V Št. Vidu nad Ljubljano je po nesrečnem naključju prišel pod tovorni avtomobil uslužbenec mestnega dohodarstvenega urada Franc Punčoh. Avto je Punčoha tako poškodoval, da je kmalu po prevozu v bolnišnico umrl.

× Medveda so ustrelili v hribih malo nad Železniki. Zver se je priklatila tjakaj čez rativske vrhove.

× Zopet evharistični križ. V Gor. Logatcu je v noči od 1. do 2. t. m. nekdo požagal evharistični križ. Dejanje je mnoge razburilo vendar poklicani še vedno ne uvidijo, kje je treba iskati pravih vzrokov takemu početju. Mnenje, ki smo ga pred časom izrazili glede podobnih pojavov, nam ta dogodek samo potrjuje.

× V Kandiji pri Novem mestu je umrl ugledni zdravnik primarij dr. Peter DeFrance-schi, po rodu iz Ajdovščine. Pokojnik je bil vsestransko delaven. Razen v poklicnem delu se je uveljavil tudi na gospodarskem polju. Po smrti dr. Trillerja je bil do 1. 1932. predsednik Ljubljanske kreditne banke. Blag mu spomin! Žalujemo naše iskreno sožalje.

× Radi očetovstva v smrt. V Grušovjah je 49letni samski kmet Ciril Grušovnik že na veliki pelek odšel z doma in se ni več vrnil. Ko pa je te dni delavec Vanovšek šel v gozd po drva,

Po plodonosnem življenjskem delu je nehalo biti srce našega dobrega očeta, gospoda

Josipa Turka

podjetnika, častnega meščana
ljublanskega in organizatorja gasilstva

K večnemu počitku smo ga spremili v nedeljo 4. aprila 1937 ob 15. uri iz Sokolskega doma na Taboru na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 3. aprila 1937.

ELA, por. Reicher, hčerka, VILKO, RAJKO, ALBIN, sinovi
in ostalo sorodstvo

je našel kmeta obešenega. Truplo je bilo že spremenjeno. Kakor sklepajo, je šel v smrt radi očelovstva. Ko ga je bila namreč sestra opozorila, da je poročilo neko komaj 17letno dekle, se je razjokal, odšel — in se ni več vrnil.

Sejmi

11. aprila Pri Sv. Barbari v Halozah;
12. aprila: na Igu, Vinici, v Kranju, Središču, St. Jerneju, Turnišču, Dol. Lendavi;
13. aprila: v Kamniku, Ormožu, Ljutomeru, Loki pri Žusmu;
15. aprila: v Škocjanu, St. Janžu, Dravogradu, Trbovljah, Kapeli pri Brežicah, Turnišču;
16. aprila: v Križevcih, okr. Murska Sobota;
17. aprila: v Grahovem, Dolnji Lendavi.

Važnejša radio predavanja

od 11. do 18. aprila 1937.

Nedelja, 11. aprila: 9.45: Verski govor (gospod dr. Ciril Potočnik) — 17.00: Pridelovanje in pomen krmskih rastlin za živinorejo (gospod ing. Černe).

Ponedeljek, 12. aprila: 18.00: Zdravniška ura: Osebna higiena (g. dr. Anton Breclj).

Torek, 13. aprila: 19.30: Zan d'Ark — prva pobornica nacionalizma v srednjem veku (Fran Terseglav).

Sreda, 14. aprila: 18.00: Kaj mora vedeti žena o hraniloznanstvu (gdč. Anica Lebarjeva) — 18.00: Ob 200 letnici rojstva Alojzija Galvanija (g. prof. M. Adlešič).

Četrtek, 15. aprila: 19.30: Predavanje ministra za telesno vzgojo naroda.

Sobota, 17. aprila: 20.00: O zunanji politiki (g. dr. Alojzij Kuhar).

Vrednost denarja

1 ameriški dolar	Din 43'50
1 nemška marka	Din 17'56
1 avstrijski šiling	Din 8'—
1 švicarski frank	Din 10'—
1 angleški funt	Din 213'50
1 francoski frank	Din 2'02
1 češkoslovaška krona	Din 1'52
1 italijanska lira	Din 2'29

TISKOVINE

vseh vrst: trgovske, uradne, reklamne, časopise, knjige, večbarvni tisk hitro in pocenit

TISKARNA MERKUR

LJUBLJANA, GREGORČIČEVA ULICA 23
TELEFON ŠTEV. 25-52

Prodajam kravo, 7 mesecev brejo, ali zamenjam za kravo s teletom. — Val. Babnik, Zg. Šiška, Ljubljana VII.

Ne samo čaj...
„Naš čaj“
je najboljša domača zeliščna krepliva pijača.
NAS ČAJ
dobite v špec. trgovinah

TRGSKA DRUŽBA V LJUBLJANI

Kmetijski hranilni in posojilni dom

reg. zadr. z neomejeno zavezo

v Ljubljani, Tavčarjeva ulica 1

Telefon št. 28-47

Rač. pošt. hran. št. 14.257

Brzjavi: Kmetiskidom

Račun pri Narodni banki

Eskontuje menice

**Daje kratko-
ročna posojila**

**Izvršuje
ostale denarne posle**

Zaupajte denar domačemu zavodu!

N o v e v l o g e
vsak čas razpoložljive obrestuje
po 4%,
vloge proti odpovedi — 5%
Za vse vloge nudi popolno varnost
Otvorja tekoče račune

Radi dobrih cen pšenice

je nujno potrebno, da naši kmetovalci pognojijo sedaj na zeleno svoja ozimna žita, z

Na 1 kat. jutro raztrosite 100 kg.

Noben kmetovalec naj ne sadi krompirja, ne da bi njivo poprej pognojil z

Na 1 kat. jutro potrosite na surovo brazdo 250 kg tega nitrofoskala!

nitrofosom

na težjih tleh, z

nitrofoskalom-III

na lažji zemlji.

nitrofoskalom-II